

Tihanyi Péter

A sakk mentette meg az életem

<http://epa.oszk.hu/00800/00804/00301/44600.html>

Feldmann-Flórián Tibor fogolytársammal - aki később nemzetközi nagymester lett - miközben el-elbújtunk a táborból a keretlegények elől, mindig sakkoztunk. Szeptember 17-én szintén a tábor mögötti erdős-cserjés részen megbújva játszottunk. Úgy belefeledkeztünk, hogy már túl voltunk a tizedik játszmán, miután észbe kaptunk. Ez a meccs mentette meg az életünket.

Dr. Lindner László: Bobby Fischertől Szpaszkijig megismerhettem a világ legjobbait

- *Előtte egy régi, viharvert notesz megsárgult lapjain hol gyönyörű, szabályos betűkkel, hol alig olvashatóan mondatok, félmondatok, feljegyzések számomra érthetetlen számokkal és betűkkel. Úgy tudom, Laci bácsi és „bóri notesze” is megjárta és túlélte a tábort.*

- Azok a számok és betűk, amiket maga nem ért, a táborban lejátszott sakkpartik leírásai.

- *Hogyan került Bórba?*

- Megkaptam a behívót. Bár egy kémelhárító tiszt barátom azt ajánlotta, ne vonuljak be, mert abból nagy baj lesz, inkább elbújtat - nem hallgattam rá. Mentem a sorsom elé, így aztán a behívónak eleget téve Jászberénybe utaztam.

- *Mi állt a behívón?*

- Az, hogy ezen és ezen a napon jelenjek meg Jászberényben „kisegítő katonai szolgálatra”. Így becézték a munkaszolgálatot.

- *Lehetett tudni akkor, hogy ez az út esetleg a halálba visz?*

- Igen.

- *Akkor miért nem fogadta el a kémelhárító barátja segítségét?*

- Mert nem voltam elég bátor, ez az igazság. Nyolcvankilenc éves koromban miért ne legyek őszinte? 1943 áprilisában tehervonaton kerültünk Bórba. Mikor kimentünk, már háromezren voltak ott, mi is annyian érkezhettünk. Bór egy kis városka, benne körülbelül tizenkét tábor. A foglyok fele rézbányákban kínlódott, a másik fele, akiknek könnyebb volt (én is közéjük tartoztam) útépitésen dolgozott. Tisztítottuk az utat a fáktól, a gyökereiktől, és fektettük a síneket a készülő vasúthoz. Ezen az úton vitték volna a rezet Németországba. De nem a táborban haltak meg a legtöbben, azt még sokan túlítették volna. A hazavezető úton mészárolták le őket.

- *Hogyan sikerült megmenekülnie?*

- Szó szerint a sakk mentette meg az életemet. Feldmann-Flórián Tibor fogolytársammal

- aki később nemzetközi nagymester lett - miközben el-elbújtunk a táborból a keretlegények elől, mindig sakkoztunk. Szeptember 17-én szintén a tábor mögötti erdős-cserjés részen megbújva játszottunk. Úgy belefeledkeztünk, hogy már túl voltunk a

tizedik játszmán, miután észbe kaptunk. (A játszma leírása a mai napig megvan ebben a kis noteszben.) Visszaérve a táborba, döbbenet vettük észre, hogy a foglyok nagy része eltűnt. Kiderült, hogy egy nagy csoport hazaindult. A fehér karszalagosokat engedték el. Te jó Isten, mi is hazamehettünk volna, hiszen Tibor is az volt, meg én is.

- *Mit jelentett a fehér karszalag?*

- Azok kapták, akik vagy kikeresztelkedtek, vagy nem voltak zsidó vallásúak, csak zsidó származásúak, mint én magam is. Szeptember tizenhetedike döntő nap volt a hatezer ember életében. Vagy hazaindultak - utólag kiderült, kilencven százalékuk nem haza, hanem a halálba érkezett -, vagy a táborban maradt, mint mi is. Mi kétségbe estünk, szidtuk a sakkot, meg magunkat, hogy mi lesz velünk, itt fogunk elrohadni. Azt mondták, két-három nap múlva mi is utánuk megyünk, de csak két hét múlva indultunk. Ez idő alatt azonban a közelben mozgó partizán csapatok annyira megerősödtek, hogy indulásunk után két nappal fölszabadították minket. Lefegyverezték az őröket, és rövid időn belül szabad emberek voltunk, megközelítőleg ezren.

- *Mi lett az első csoportban hazaindulókkal?*

- Az ő halálmenetük a holokauszt egyik legborzalmasabb fejezetévé lett. A közel háromezer-hétszáz ember nagy része iszonyú körülmények között pusztult el. Bácskában, Cservénykán - ezek akkor még Magyarországhoz tartoztak - egy éjszaka tömegmészárlást rendeztek a német és bosnyák SS-katonák. Húszasával vitték az embereket az előre kiásott gödrök mögé, és belelőtték őket. Akik ezt túléltek, azokat tovább vitték, de olyan embertelen körülmények között, és olyan „erőltetett menetben”, hogy aki nem bírta, vagy elesett, azonnal agyonlőtték. Ez lett a sorsa Radnótinak is, valamivel Győr mellett, Abdánál.

- *Mi történt Önnel, miután a partizánok fölszabadították? Azonnal hazakerült?*

- Szeptember harmincadika volt a szabadulás napja, igyekeztünk hazafelé, ki merre látott. Féléves házas voltam, nem tudtam, élnek-e vagy halnak a családtagjaim. Szegedre október huszonharmadikán érkeztem, Kecskemétre november tizedikén. Ott találkoztunk össze az orosz csapattal. Örömmel összevissza öleltük őket, ők úgyszintén, de ugyanazzal a kézzel, amivel átöleltek, azonnal el is vették tőlünk azt a keveset, ami még megmaradt - cipőt, ruhát, miegymást.

Ahogy Pestre értem, megtudtam, hogy Horváth Zoltán - aki nem volt más, mint anyósom testvérének a férje - lett a Népszava főszerkesztője. Bementem a szerkesztőségbe. Ott megtudtam, a családom egy része, méghozzá az asszonyok (édesanyám, feleségem és húgom) életben maradtak. Édesapámat elvitték, húgom férje, aki Wallenberg egyik sofőrje volt, egy gránátáadásnál vesztette életét. Egyedüli férfiként az egész rokonságot nekem kellett eltartanom, de még így is el tudtam végezni a jogi egyetemem. 1946-ban sikerült ehhez a lakáshoz jutnunk, ahol most beszélgetünk. Mi vagyunk a ház legöregebb lakói. 1948-ban beléptem a Szociáldemokrata Pártba, de azután, hogy a Kommunista Párt elnyelte, és kommunista uralom lett, kiléptem, és azóta is párton kívüli vagyok. Nem tagadom, baloldali érzelmű maradtam mind a mai napig.

- *Hogy került ilyen sokoldalú kapcsolatba a sakkal?*

- Ahogy mondtam, még az életemet is közvetve ennek köszönhetem. Fiatalkoromban versenyeztem is, de ezt abbahagytam, mert rájöttem, hogy a sakkeladványaimmal nagyobb sikereket aratok. Nemzetközi mester lettem. Egy idő után jobban szerettem a játszmákat elemezni, ezt publikálni, a sakkot számítógépes programokra vinni, mint partit játszani. A számítógépes sakkot én vezettem be negyedévszázaddal ezelőtt Magyarországon. A legjobb programok felérnek a világ legjobb sakkozójának játszmáival. Bobby Fischertől Szpaszkijig megismerhettem a világ legjobbait. Ebből nőtt ki a fő foglalkozásom is: a Magyar Hírlapnak kezdő számától fogva, immár harminchetedik éve sakkriportere és munkatársa vagyok. Angolul, németül és franciául írok és beszélek, bejártam a nagyvilágot. Az utazásaim során nagyon sokat foglalkoztam a zenével és a festéssel, és sokat írtam is. Ma is dolgozom a Magyar Hírlapnál, persze nyugdíjasként. Feleségemmel, akivel egy elképesztően szép és izgalmas életet éltem le - pedig a háború kellős közepén, 1943. október 7-én házasodtunk össze -, most ünnepeltük a gyémántlakodalmunkat.

A fiam, Lindner András ugyancsak újságíró, ő közgazdasági egyetemem végzett, a HVG munkatársa. Furcsa, ahogy az idő haladtával változnak a viszonyulások, ahogy az ember

érzi, amikor az élet hajója befelé viszi, s egyszer csak érzi, hogy már több van mögötte, mint előtte. Amikor a fiam újságíró lett, azt kérdezték az emberek: „Te, ki az a Lindner András?” „Tudod, ő a Lindner László fia.” Eltelt jó pár évtized, és ha valaki ma felőlem kérdezősködik, azt mondják neki: „Hát nem tudod? Ő a Lindner András apja.” Mit mondjak még?